

Nr 477.

Av herr **Jonsson** i Järvsands, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 239, angående inrättande av en arbetsmarknadsstyrelse samt förstatligande av den offentliga arbetsförmedlingen m. m.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 239 angående inrättande av arbetsmarknadsstyrelse samt förstatligande av den offentliga arbetsförmedlingen m. m. har bl. a. frågan om arbetsvårdsorganisation för partiellt arbetsföra tagits upp till behandling. Med anledning härav får undertecknad anföra följande:

De partiellt arbetsföras ställning i samhället och inordnande i produktionen har blivit ett aktuellt problem, som kräver effektiva åtgärder från samhällets sida.

I mars 1946 framlade den statliga kommittén för partiellt arbetsföra sitt första betänkande (SOU 1946: 24) med förslag till effektiviserad kurators- och arbetsförmedlingsverksamhet för partiellt arbetsföra. Detta förslag går i korthet ut på att en arbetsvårdsorganisation skall upprättas, vilken skall omspänna hela landet. Fullt utbyggd beräknas denna organisation omfatta 141 arbetsberedningsassistenter, varav 39 s. k. dispensärkuratorer enbart skulle tillgodose det tuberkulösa klienteletts behov.

Den lokala ledningen av arbetsvården skall läggas hos länsarbetsnämnderna. Arbetsmarknadskommissionen skall vara den centrala myndigheten.

Det gäller alltså här inte bara en vanlig förmedling av arbetskraft. I stor utsträckning måste man koppla in medicinska synpunkter, en viss kontakt med läkare och sjukvårdsanstalter är nödvändig, och utplaceringen i näringslivet kräver en noggrann planering och ett smidigt individuellt hänsynstagande till varje fall.

Kommittén har också framhållit att det är nödvändigt att upprätthålla en god kontakt med de partiellt arbetsföra själva. Som ett led i detta arbete föreslår kommittén att hos den centrala arbetsvårdsmyndigheten inrättas sex konsulenttjänster, en för varje grupp av partiellt arbetsföra.

Således bör finnas en konsulent för blinda och synsvaga, en för döva och dövstumma, en för de vanföra, en för de tuberkulösa, en för de kroniskt sjuka och åldersbelastade samt en för de övriga (i huvudsak psykiskt sjuka och missanpassade). Dessutom skall till det centrala arbetsvårdorganet knytas en rådgivande delegation med representanter för bl. a. de partiellt arbetsföra själva.

Som det f. n. ligger till med arbetsberedningen för partiellt arbetsföra torde de härför anställda tjänstemännen ha stora svårigheter att brottas med. Bl. a.

kan nämnas, att det grundläggande för deras arbete såsom registrering av partiellt arbetsföra, arbetsträning o. s. v. äro olösta frågor inom de nuvarande åtgärdernas ram. I stort sett torde det nog vara så att arbetsberedningsassistenternas möjligheter att effektivt hjälpa de partiellt arbetsföra till rätta äro i hög grad begränsade av brist på tillräckliga resurser.

Den nuvarande bristen på arbetskraft och den stora expansion vårt näringsliv genomgår göra det nödvändigt att vidtaga alla tänkbara åtgärder för att utnyttja all den arbetskraft vi ha. Man torde också kunna påstå, att det under en lågkonjunktur inte är möjligt att vidtaga några mera omfattande åtgärder för att kunna utnyttja den partiella arbetskraften. Därför bör högkonjunkturen utnyttjas — då man har råd med dylika åtgärder — för att utforma en effektiv arbetsvårdsorganisation, som skapar förutsättningar för att de partiellt arbetsföras inträde i produktionen blir effektivt och bestående. En arbetsvårdsorganisation, i enlighet med det ovan relaterade förslaget, bör därför komma till stånd så snart som möjligt.

Genom en sådan arbetsvård torde den import av utländsk arbetskraft, vilken f. n. är aktuell, kunna reduceras betydligt, även om en sådan import kanske inte helt kan undvikas.

Frågan om de partiellt arbetsföras inordnande i produktionen och samhället är ett mycket stort och komplicerat problem, som griper in på många olika områden i samhällslivet. Frågan kan därför inte i sin helhet lösas genom ett enda riksdagsbeslut utan måste lösas i etapper. Det är därför säkerligen av stor betydelse att så snart som möjligt få fram ett riksdagsbeslut om den här ifrågasatta arbetsvårdsorganisationen. Detta torde också vara av stor betydelse för arbetet i fortsättningen — att man får en grund att bygga vidare på för de förslag till yrkesutbildning m. m., vilka i fortsättningen komma att framläggas. De erfarenheter man vinner genom ett raskt utbyggande av den planerade arbetsvårdsorganisationen torde vara av största betydelse när det gäller att komma till rätta med hela det komplicerade samhällsproblem, som de partiellt arbetsföra utgöra.

Dessutom måste man väl också, förutom de arbetsmarknadspolitiska och nationalekonomiska synpunkter, som här framhållits, konstatera att det här rör sig om en eftersatt grupp av människor, som vänta på att samhället underlättar deras möjligheter till arbete och utkomst. De partiellt arbetsföra vilja också deltaga i samhällsbyggandet och känna sig som likställda medborgare i ett demokratiskt samhälle.

I den föreliggande propositionen har fastslagits att sammanlagda antalet tjänster vid förmedlingsexpeditionerna för partiellt arbetsföra skall uppgå till 69. För närvarande utgör antalet tjänster 32.

Den nya organisationen kommer i huvudsak att innebära, att inom varje län bli två tjänstemän sysselsatta med dessa uppgifter. För storstäderna Stockholm, Göteborg och Malmö har ett större antal tjänster beräknats, i Visby skall enligt

förslaget en tjänsteman placeras, och för Norrbottens län föreslås en tjänsteman speciellt för de tuberkulösa.

I förslaget till arbetsmarknadsstyrelse föreslås, att ärenden rörande partiellt arbetsföra skola handläggas av en särskild sektion, som skall ingå i yrkesvägledningsbyrån. I denna sektion föreslås förutom biträdespersonal sex tjänstemän med en förste byråinspektör som chef.

Kommittén för partiellt arbetsföra har, som tidigare nämnts, föreslagit sammanlagt 141 tjänstemän för arbetsberedning åt partiellt arbetsföra. Det ligger i öppen dag att detta måste förverkligas genom en successiv utbyggnad av organisationen. Men det nödvändiga förstärkningsbehov som f. n. föreligger synes icke kunna tillgodoses genom de i propositionen föreslagna åtgärderna. I detta sammanhang måste de lungtuberkulösas svårigheter framhållas särskilt bl. a. med hänsyn till sjukdomens särpräglade karaktär och det stora antal denna grupp utgör. Det torde nämligen vara ett synnerligen viktigt samhällsintresse, att de patienter, som utskrivs från sanatorium och äro i behov av yrkesutbildning eller arbetsanställning, få hjälp och vägledning härtill. Hela den förberedande verksamheten för arbetsanskaffning och yrkesutbildning fordrar emellertid mycket arbete och en noggrann planläggning, måhända mera än för andra grupper av partiellt arbetsföra. Denna verksamhet är av så kvalificerad beskaffenhet att den påkallar särskilda åtgärder. För att en lösning av detta problem skall komma till stånd på ett tillfredsställande sätt måste man ha särskilda tjänstemän tillsatta för dessa arbetsvårdsuppgifter. Samstämmiga vittnesbörd från tjänstemän, som syssla med de lungsjukas förhållanden, ge också uttryck för uppfattningen, att denna stora grupp av partiellt arbetsföra vållar de största svårigheter vid återinpassande i aktivt arbets- och samhällsliv.

Jag anser därför nödvändigt att inom varje län tillsättes en tjänsteman med speciell uppgift att handlägga arbetsvårdsärenden för lungtuberkulösa.

Dessa tjänstemän böra lämpligen uppföras i femtonde lönegraden å extra ordinarie stat. Därför föreslås att förutom de i propositionen under V huvudtiteln för budgetåret 1947—48 upptagna kostnaderna för avlöning och övriga kostnader även upptagas motsvarande kostnader för 24 dispensärkuratorer inplacerade i femtonde lönegraden å extra ordinarie stat.

Genom detta förfarande skulle bl. a. vinnas ett effektivare omhändertagande av de tuberkulösas speciella problem samtidigt som övriga arbetsberedningsassistenter genom ifrågavarande åtgärder skulle frigöras för uppgifter till förmån för övriga grupper av partiellt arbetsföra.

Den centrala arbetsvårdsorganisationen bör successivt utvidgas i samma takt som dess arbetsuppgifter utökas. .

Då detta behov för närvarande är svårt att förutse anser jag det lämpligt, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa, att de synpunkter, som ovan framförts beträffande den centrala arbetsvårdsorganisationen, beak-

tas och att denna fråga måtte bli föremål för särskild proposition vid kommande riksdag.

Den i propositionen föreslagna delegationen för arbetsvårdsfrågor bör snarast möjligt träda i funktion för att åtgärder i önskad riktning snabbt skola kunna vidtagas.

I denna delegation, som bör organiseras så att den kan arbeta effektivt, bör också de partiellt arbetsföras egen sakkunskap i största möjliga utsträckning tagas i anspråk.

Med anledning av vad ovan anförts får jag föreslå,

att personalförteckningen utökas med 24 dispensärkuratorer,
att avlöningsstaten höjes med därför erforderligt belopp,
att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer att frågan om den centrala arbetsvårdsorganisationen snarast måtte bli föremål för proposition.

Stockholm den 27 maj 1947.

Sigfrid Jonsson,
Järvsand.
